

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีการดำเนินการทดลอง
5. วิเคราะห์ข้อมูล

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มีคะแนนความรับผิดชอบต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการทดลอง ได้ผู้สมัครใจจำนวน 21 คน แล้วผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 12 คน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นกลุ่มควบคุม โดยแบ่งเป็นกลุ่มละ 6 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม

#### วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารของประคินันท์ อุปรนัย (2538) และจากคู่มือการปลูกฝังการ

เสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานในเรื่องความรับผิดชอบ รวมถึงเอกสาร วารสาร

1.2 ศึกษางานวิจัยของตะวัน แวงโสธรณ์ (2544) และวัลภา ดวงทาม (2539)

1.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยยึดแนวจากนิยามศัพท์เฉพาะ ในส่วนที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ซึ่งมีอยู่ 2 ด้าน ได้แก่ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ได้จำนวน 80 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ตัวเลือก เรียงลำดับจาก มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด

1.4 นำแบบสอบถามจำนวน 80 ข้อ ฉบับนี้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญปรับปรุง และแก้ไข 3 ท่าน ซึ่งทางผู้เชี่ยวชาญได้แก้ไขและปรับปรุงในด้านภาษา เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น และกรรมการผู้ควบคุมตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขจนเหลือ 40 ข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอประธานกรรมการและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในการตรวจสอบเครื่องมือครั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1.4.1 ผศ.ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์

1.4.2 ผศ.ดร.สมคิด บุญเรือง

1.4.3 ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์

1.5 นำแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่ผ่านการตรวจพิจารณาแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนพุทธีรังสีพิบูล จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 61 คน นำมาตรวจให้คะแนน แล้วนำคะแนนไปหาค่าอำนาจเรขาคณิตเลือกข้อคำถาม ตั้งแต่ 0.24 – 0.60 ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งแบบทดสอบความรับผิดชอบนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .88 จากนั้นจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลตามกระบวนการต่อไป

#### ลักษณะของแบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีทั้งหมด 40 ข้อ โดยมีลักษณะข้อคำถามเชิงบวก และข้อคำถามเชิงลบ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อความที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง มีทั้งหมด 18 ข้อ แบ่งได้ดังนี้

1.1 ความรับผิดชอบต่อด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ได้แก่ ข้อ 3, 12, 19, 29, 30, 35

1.2 ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ได้แก่ ข้อ 2, 28, 32, 39

1.3 ความรับผิดชอบต่อการทำงาน ได้แก่ ข้อ 4, 13, 16, 24

1.4 ความรับผิดชอบในด้านการประพฤติ ได้แก่ ข้อ 1, 11, 21, 34

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม มีทั้งหมด 22 ข้อ แบ่งได้ดังนี้

2.1 ความรับผิดชอบต่อบิดา มารดา และครอบครัว ได้แก่ ข้อ 5, 8, 14, 20, 25

2.2 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู และเพื่อน ได้แก่ ข้อ 6, 9, 15, 18, 23, 27, 33, 36,

37, 38, 40

2.3 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง ได้แก่ ข้อ 7, 10, 17, 22, 26, 31

### เกณฑ์การให้คะแนน

เนื่องจากแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบ มีข้อความทั้งทางบวกและทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงถือเกณฑ์ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายในทางบวก มีทั้งหมด 23 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 29, 31, 32, 34, 35, 37, 39 ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ถ้าเลือก มากที่สุด ให้ 5

ถ้าเลือก มาก ให้ 4

ถ้าเลือก ปานกลาง ให้ 3

ถ้าเลือก น้อย ให้ 2

ถ้าเลือก น้อยที่สุด ให้ 1

ข้อความที่มีความหมายในทางลบ มีทั้งหมด 17 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 4, 7, 8, 10, 12, 16, 18, 22, 25, 27, 28, 30, 33, 36, 38, 40 ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

ถ้าเลือก มากที่สุด ให้ 1

ถ้าเลือก มาก ให้ 2

ถ้าเลือก ปานกลาง ให้ 3

ถ้าเลือก น้อย ให้ 4

ถ้าเลือก น้อยที่สุด ให้ 5

### ตัวอย่าง แบบสอบถาม

แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม ชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่เป็นลักษณะของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อตนเองได้พบเห็นหรือประสบกับสถานการณ์นั้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งให้ผู้ตอบอ่านสถานการณ์ทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าสถานการณ์นั้นเห็นด้วยมากเพียงใด เรียงลำดับจากมากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่กำหนดให้

| ข้อที่ | ข้อความ                                                   | ระดับพฤติกรรม |       |         |       |            |
|--------|-----------------------------------------------------------|---------------|-------|---------|-------|------------|
|        |                                                           | มากที่สุด     | มาก   | ปานกลาง | น้อย  | น้อยที่สุด |
| 0      | ข้าพเจ้ายอมรับผิดเมื่อ ได้กระทำความผิด.....               | .....         | ..... | .....   | ..... | .....      |
| 00     | ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนคำแนะนำของ<br>อาจารย์เสมอ..... | .....         | ..... | .....   | ..... | .....      |
| 000    | ข้าพเจ้าไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดใน<br>ห้องเรียน.....      | .....         | ..... | .....   | ..... | .....      |

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม  
ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์  
และพฤติกรรม และความรับผิดชอบเพื่อเป็น แนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและกิจกรรม  
เพื่อให้สอดคล้องและความเหมาะสมกับความรับผิดชอบของนักเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่  
เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์  
และพฤติกรรม ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ตามกลวิธีและรูปแบบของ เอลลิส  
(Ellis)

1.3 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์  
และพฤติกรรม ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญในการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม  
ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ที่มีต่อความรับผิดชอบ ทำการตรวจสอบ  
ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และวิธีดำเนินการ

1.4 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์  
และพฤติกรรม ที่ผ่านการตรวจจากประธานกรรมการ กรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิด้าน  
การให้คำปรึกษา มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.5 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และ  
พฤติกรรม ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องแล้วนำมา  
ปรับปรุงแก้ไข อีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ผู้วิจัยใช้

เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันพุธ และวันศุกร์ โดยเริ่มระหว่าง เดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม 2549 ที่ห้องแนะแนว โรงเรียนบางปะกง “บวรวิทยายน”

## วิธีการดำเนินการทดลอง

### 1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบมีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยทดสอบระยะก่อนการทดลอง ทดสอบระยะหลังการทดลอง และทดสอบระยะติดตามผล (Randomized Control Group Pretest – Pos Test Follow-up Design) ซึ่งมีแบบแผนการทดลอง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

| กลุ่ม | ทดสอบก่อน | ทดลอง    | ทดสอบหลัง | ติดตามผล |
|-------|-----------|----------|-----------|----------|
| ER    | $T_{1E}$  | X        | $T_{2E}$  | $T_{3E}$ |
| CR    | $T_{1C}$  | $\sim X$ | $T_{2C}$  | $T_{3C}$ |

### 2. ความหมายของสัญลักษณ์

|                  |         |                                                                   |
|------------------|---------|-------------------------------------------------------------------|
| ER               | หมายถึง | กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม โดยกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง           |
| CR               | หมายถึง | กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม โดยกำหนดให้เป็นกลุ่มควบคุม          |
| $T_{1E}, T_{1C}$ | หมายถึง | การทดสอบก่อนทำการทดลอง                                            |
| $T_{2E}, T_{2C}$ | หมายถึง | การทดสอบหลังทำการทดลอง                                            |
| $T_{3E}, T_{3C}$ | หมายถึง | การทดสอบระยะติดตามผล                                              |
| X                | หมายถึง | การได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม |
| $\sim X$         | หมายถึง | การได้รับตามวิธีปกติ                                              |

### 3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ระยะก่อนการทดลอง ช่วงวันที่ 29 พฤษภาคม - 7 สิงหาคม 2549 ผู้วิจัยนำแบบวัดความรับผิดชอบ ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางปะกง “บวรวิทยายน” จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 190 คน ทำเพื่อเป็นคะแนนทดสอบก่อน (Pretest) แล้วเลือกคนที่ได้

ระดับคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 50 คน มาสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลองครั้งนี้ ซึ่งได้ผู้สมัครใจทั้งสิ้น 21 คน มาทำการสุ่มอย่างง่ายมา 12 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 6 คน และกลุ่มควบคุม 6 คน

3.2 ระยะการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการฝึกตามโปรแกรมให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ระหว่างเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม 2549 เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง

3.3 ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการฝึกตามโปรแกรมให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความรับผิดชอบเพื่อเป็นการทดสอบหลังการทดลอง (Post - Test)

3.4 ระยะติดตามผล หลังจากทดสอบหลังการทดลองแล้วเป็นเวลา 4 สัปดาห์ จึงให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความรับผิดชอบเพื่อเป็นการติดตามผล (Follow-up)

3.5 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 3.1 ข้อ 3.3 และข้อ 3.4 ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติทดสอบสมมติฐานใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่ม และหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated-Measures Analysis of Variance: One Between-Subjects Variable and One Within-Subject Variable) (Howell, 1997, pp. 458-472) และตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยภาษาคิวเบสิก รุ่น 4.50 (QBASIC Version 4.50) ของรองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม (อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัย และวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา)
3. ทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบนิวแมน - คูลส์ (Newman-Keuls Procedure)